

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	647	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Πολιτισμοί, Τεχνολογία και Κοινωνική Αλλαγή		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν/Γενικού Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (μέσω εργασιών στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/pps/2022-647-gr.pdf		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης <p><i>και Παράρτημα Β</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Με την παρακολούθηση του μαθήματος και τη μελέτη των προτεινόμενων βιβλιογραφικών πηγών επιδιώκεται οι φοιτήτριες και οι φοιτητές στο τέλος του εξαμήνου να έχουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - κατανοήσει την τεχνολογία ως κοινωνικό φαινόμενο, όπως αυτό παράγεται σε διαφορετικά ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα στο πλαίσιο της κοινωνιολογίας της κοινωνικής αλλαγής, - κατανοήσει του κοινωνικούς μετασχηματισμούς που συντελούνται συνδυαστικά του τεχνολογικού φαινομένου εντός της νεωτερικής συνθήκης, - εμβαθύνει σε θεωρητικές προσεγγίσεις για το τεχνολογικό φαινόμενο, - εμβαθύνει στις κοινωνιολογικές συζητήσεις για το τεχνολογικό φαινόμενο, ιδιαιτέρως όπως αυτό διαμορφώνεται στην ύστερη νεωτερικότητα, - αναστοχαστεί ως προς τη σχέση επιστήμης, τεχνολογίας και κοινωνίας, όπως αυτή διαμορφώνεται σε συνθήκες 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εμβαθύνει στην κοινωνιολογία της τεχνικής και του τεχνολογικού φαινομένου όπως αυτά διαμορφώνονται σε διαφορετικά ιστορικά - πολιτισμικά συμφραζόμενα τις προ-νεωτερικής περιόδου και εντός της νεωτερικής συνθήκης, συνδυαστικά της κοινωνιολογίας της κοινωνικής αλλαγής. Αφετηρία του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση της τεχνολογίας ως κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο και η σε βάθος μελέτη των κοινωνικών αλλαγών που συντελούνται μέσα από την ιστορική περιοδολόγηση του τεχνολογικού φαινομένου. Σε αυτό το πλαίσιο, αρχικά εξετάζονται όψεις τις τεχνικής στην προ-νεωτερική περίοδο και η γενεαλογία της τεχνολογίας στη νεωτερική συνθήκη. Εν συνεχεία το μάθημα εστιάζει στον τρόπο διαμόρφωσης του τεχνολογικού φαινομένου εντός της νεωτερικής συνθήκης, αξιοποιώντας προσεγγίσεις της κλασικής και σύγχρονης κοινωνιολογικής θεωρίας. Συνδυάζοντας την ιστοριογραφία με την κοινωνιολογία, αναλύεται εισαγωγικά η κριτική που αναπτύχθηκε σε σχέση με τον τεχνολογικό ντετερμινισμό και την τεχνοκρατία, και περαιτέρω η γενεαλογία και εξέλιξη του πεδίου επιστήμη, τεχνολογία και κοινωνία (Σπουδές Επιστήμης και τεχνολογίας – Science and Technology Studies/STS), με έμφαση στις προσεγγίσεις για την κοινωνική κατασκευή της τεχνολογίας, την τεχνολογία υπό το πρίσμα της θεωρίας δικτύου – δρώντων και τη συμβολή των μελετών για τα τεχνολογικά συστήματα, καταλήγοντας στο άνοιγμα του «μαύρου κουτιού» (black box) της τεχνολογίας στη νεωτερική συνθήκη. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τίθενται οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί που συντελούνται από την τεχνική της αρχαιότητας σε διαφορετικούς πολιτισμούς, στον τρόπο που διαμορφώνεται η τεχνική στη μεσαιωνική περίοδο και στη γενεαλογία του τεχνολογικού φαινομένου στη νεωτερική συνθήκη, άρρηκτα συνδεδεμένου με την εδραίωση της νεωτερικής επιστήμης και την εποχή των επαναστάσεων. Ειδική εστίαση δίνεται στη σχέση τεχνολογικού φαινομένου και κοινωνικής αλλαγής, από τη μηχανική εποχή και την ανάδυση της αρχής της ατμομηχανής μέχρι την αναπαραγωγή της στην ηλεκτρική και στην ηλεκτρονική εποχή, καταλήγοντας στους μετασχηματισμούς που συντελούνται σε συνθήκες 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης στην εποχή της γενετικής μηχανικής, της τεχνητής νοημοσύνης (TN), των αλγορίθμων και των μεγάλων δεδομένων. Σε αυτό το πλαίσιο, ειδική εστίαση δίνεται στο άνοιγμα των «μαύρων κουτιών» της βιοτεχνολογίας και της νανοτεχνολογίας μέσα από μια κοινωνιολογική σκοπιά.

Περίγραμμα Μαθήματος – Διδακτέα Ύλη

1η Εβδομάδα: Σύντομη εισαγωγή στο περιεχόμενο του μαθήματος.

Παρουσίαση κύριας βιβλιογραφίας.

Επεξήγηση των μεθόδων διδασκαλίας και αξιολόγησης.

Εισαγωγή: Πολιτισμοί, Τεχνολογία και Κοινωνική Αλλαγή.

2η Εβδομάδα: Εισαγωγή - Όψεις της τεχνικής στην προ-νεωτερική περίοδο, η γενεαλογία της τεχνολογίας στη νεωτερική συνθήκη και οι αντιθετικές ερμηνείες: Η Κριτική στον τεχνολογικό νετεριμισμό και στο τεχνοκρατικό ιδεώδες, και η γενεαλογία - εξέλιξη του πεδίου Επιστήμη, Τεχνολογία, Κοινωνία (Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας/Science, Technology Studies-STs).

- Κοινωνική κατασκευή της τεχνολογίας.
- Τεχνοεπιστήμη και θεωρία δικτύου - δρώντων.
- Η συμβολή των μελετών των τεχνολογικών συστημάτων.
- Ανοίγοντας το «μαύρο κουτί» (black box) της τεχνολογίας στη νεωτερική συνθήκη.

3η Εβδομάδα: Πολιτισμοί, Τεχνική και Κοινωνική Αλλαγή στην Αρχαιότητα.

4η Εβδομάδα: Μεσαιωνική τεχνική και κοινωνική αλλαγή.

5η Εβδομάδα: Τεχνολογία και Κοινωνική Αλλαγή στη Νεωτερική Συνθήκη Μέρος I. Η επιστημονική επανάσταση και ο χώρος του εργαστηρίου στην πρώιμη (δυτική) νεωτερικότητα.

6η Εβδομάδα: Τεχνολογία και Κοινωνική Αλλαγή στη Νεωτερική Συνθήκη Μέρος II: Η επίδραση του Διαφωτισμού, η εδραίωση της νεωτερικής επιστήμης και τα «εργαστηριακά πειράματα», η εποχή των επαναστάσεων και οι τεχνολογικοί μετασχηματισμοί από την εκμηχάνιση στη δικτύωση των μηχανών (18^{ος} – αρχές 20^{ου} αιώνα).

- Όψεις της πρώτης βιομηχανικής επανάστασης και των απαρχών του κυκλώματος, της ατμομηχανής, του εργοστασίου, της καπιταλιστικής μαζικής παραγωγής/βιομηχανικού κεφαλαίου και της μηχανικής εποχής.
- Όψεις της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης και της αναπαραγωγής της αρχής της ατμομηχανής μέσω της μετάβασης από την ηλεκτρογεννήτρια στον ηλεκτροκινητήρα και την ηλεκτρική εποχή. Τείλοριζμός - Φορντισμός. Η σημασία του εξηλεκτρισμού και των νόμων της θερμοδυναμικής. Τεχνολογίες ενέργειας - μεταφορών - πολεμικές και τεχνοκοινωνικά δίκτυα. Τεχνολογίες σε αντιπαράθεση.

7η Εβδομάδα: Μετασχηματισμοί του τεχνολογικού φαινομένου στην Ευρώπη και στην Αμερική κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα με έμφαση στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

- Καθολική Μηχανή Τούρινγκ και Κυβερνητική.
- Τεχνολογίες Μοριακής βιολογίας.

8η Εβδομάδα: Η αναπαραγωγή της αρχής της ατμομηχανής μέσω του δικτύου ηλεκτρονικών διατάξεων επικοινωνίας/υπολογισμού στο πλαίσιο της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης (μεταπολεμικά, με έμφαση από το 1970 και μετέπειτα). Η μεταφορτική συνθήκη και η τεχνολογία στην κοινωνία της αγοράς/η τεχνολογική πολιτική στην ύστερη νεωτερικότητα.

Πυρηνικές, στρατιωτικές, διαστημικές τεχνολογίες κατά την περίοδο του Ψυχρού πολέμου και μετέπειτα.

9η Εβδομάδα: Τεχνολογία, κοινωνική αλλαγή και παγκοσμιοποίηση σε συνθήκες 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης: Η διευρυμένη γενετικοποίηση/ψηφιοποίηση της κοινωνίας. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για τις κοινωνίες της «πληροφορίας», «δικτυωμένες», «διακινδύνευσης».

Προβολή οπτικοακουστικού υλικού και συζήτηση.

10η Εβδομάδα: Η διάκριση αναλογικού - ψηφιακού ως ιστορική διαδικασία και όψεις της αυτοματοποίησης/ρομποτοποίησης/αλγοριθμοποίησης της εργασίας.

11^η Εβδομάδα: Η σχέση κοινωνίας και βιοτεχνολογίας.

- Βιοτεχνολογική έρευνα στο τοπικό και στο παγκόσμιο συμφραζόμενο: Η περίπτωση των εμβρυικών βλαστοκυττάρων.

- Τεχνολογίες «υπέρβασης» της φύσης: Γενετικά τροποποιημένα φυτά, ζώα, άνθρωποι και οι κοινωνίες στην εποχή της γενετικής μηχανικής.

12^η Εβδομάδα: Κοινωνία και Τεχνητή νοημοσύνη, αλγοριθμικές κουλτούρες, μεγάλα

δεδομένα.

- Όψεις της ρομποτοποίησης της κοινωνικής ζωής.
- Τεχνολογίες εικονικής πραγματικότητας: Μετασύμπαν (metaverse) και avatars, blockchain, cryptocurrencies.
- Το «μέλλον της τεχνολογίας»: Από την αλληλεπίδραση μεταξύ μηχανών στη ρομποτική αναπαραγωγή.

13η Εβδομάδα: Ανακεφαλαίωση των θεματικών ενοτήτων του μαθήματος.

Αναστοχασμός για το τεχνολογικό φαινόμενο και την κοινωνική αλλαγή στη νεωτερική συνθήκη.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με τις/τους φοιτήτριες/φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη εκτός μαθήματος	75
	Προετοιμασία για τις εξετάσεις	33
	Συμμετοχή στις εξετάσεις	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	150 ώρες (6 ECTS)
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική και Αγγλική (στις περιπτώσεις υποψηφίων από την αλλοδαπή). Μέθοδοι Αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση. Κριτήρια Αξιολόγησης: Κατανόηση του περιεχομένου του μαθήματος.	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

α) Εγχειρίδια του μαθήματος

Bijker, W., E., Pinch, T., J., Hughes, T., P., Law, J., Cowan, R., S., Callon, M., Misa, T., J., & Latour, B. (2013). *Διαμορφώνοντας την Τεχνολογία – Δομώντας την Κοινωνία. Η Κοινωνική Κατασκευή των Τεχνολογικών Συστημάτων*. Αθήνα: Ε.Μ.Π. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.

Hard, M., & Misa, T., J. (Επιμ.), (2011). *Ο τεχνολογικός χαρακτήρας της πόλης*.

Νεοτερικότητα και αστική ζωή στην Ευρώπη. Αθήνα: University Studio Press.

Τύμπας, Τ., & Μεργούπη- Σαββαΐδου, Ε. (2013). *Ιστορίες της Τεχνολογίας του Εικοστού Αιώνα. Ηλεκτρικά Αυτοκίνητα, Ξύλινα Αεροπλάνα, Γαλλικοί Αντιδραστήρες, Γυναίκες Υπολογιστές*. Ρέθυμνο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Β) Συμπληρωματική βιβλιογραφία

Αραποστάθης, Σ., Παπανελοπούλου, Φ., & Τύμπας, Τ., (Επιμ.), (2015). *Τεχνολογία και Κοινωνία στην Ελλάδα. Μελέτες από την Ιστορία της Τεχνολογίας και τις Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.

Berner, B., & Summerton, J., (Eds.), (2020). *Constructing Risk and Safety in Technological Practice*. London: Routledge.

Bharadwaj, A., & Glasner, P. (2012). *Local Cells, Global Science. The Rise of Embryonic Cell Research in India*. London: Routledge.

Biagioli, M. (2006). *Ο Γαλιλαίος Αυλικός. Η πρακτική της επιστήμης στο πλαίσιο της κουλτούρας της απολυταρχίας*. Αθήνα: Κάτοπτρο.

Bijker, W., E. (1995). *Of Bicycles, Bakelites, and Bulbs. Toward a Theory of Sociotechnical Change*. Cambridge, Mass: MIT Press.

Bijker W., E., Hughes T., and T. Pinch (eds) (1987). *The Social Construction of Technological Systems: New Directions in the Sociology and History of Technology*. Cambridge, Mass: The MIT Press.

Bucci, M. (2009). *Beyond Technocracy. Science, Politics, Citizens*. Cham: Springer.

Collins, H., M. (1990). *Artificial experts: Social knowledge and intelligent machines*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Cooper, S. (2014). *Technoculture and Critical Theory: In the Service of the Machine?* London: Routledge.

Glennan, S., & Illary, P., (Eds.), (2017). *The Routledge Handbook of Mechanisms and Mechanical Philosophy*. London: Routledge.

Hobsbawm, J., E. (2015). *Η Εποχή των Επαναστάσεων, 1789-1848*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Hommels, A., Mesman, J., & Bijker, W., E. (2014). *Vulnerable in Technological Cultures: New Directions in Research and Governance*. Cambridge, MA: MIT Press.

Ichikawa, H. (2018). *Soviet and Engineering in the Shadow of the Cold War*. London: Routledge.

Knorr-Cetina, K. (1999). *Epistemic Cultures: How the Sciences Make Knowledge*. Harvard, MA: Harvard University Press.

Johnson, D., G., & Wetmore, J., M. (2008). *Technology and Society: Building our Sociotechnical Future*. Cambridge, MA: MIT Press.

Koch, G. (2017). *Digitisation. Theories and Concepts for Empirical Cultural Research*. London: Routledge.

MacKenzie, D. (1998). *Knowing Machines. Essays on Technical Change*. Cambridge, Mass: MIT Press.

Mayntz, R., & Hughes, T. (2021). *The Development of Large Technical Systems*. London: Routledge.

Merton, R. (1970). *Science, Technology & Society in Seventeenth Century England*. New York: Harper Torchbooks.

O'Connor, P., & Bença, M., I. (Eds.). (2021). *The Technologisation of the Social. A Political Anthropology of the Digital Machine*. London: Routledge.

Ρεντετζή, Μ., (Επιμ.), (2014). *Ο χώρος του επιστημονικού εργαστηρίου (16ος-20ός αιώνας)*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Rifkin, J. (2012). *Η Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση. Πώς η Οριζόντια Ισχύς*

Μεταμορφώνει τους Ενεργειακούς Πόρους, την Οικονομία και τον Κόσμο. Αθήνα: Λιβάνης.

Seyfert, R., & Roberge, J., (Eds.), (2016). *Algorithmic Cultures. Essays on meaning, performance and new technologies*. London: Routledge.

Shapin, S., & Schaffer, S. (2017). *Ο Λεβιάθαν και η αντλία κενού. Ο Χόμπς, ο Μπόιλ και η Πειραματική Ζωή*. Αθήνα: Ροπή.

Smith M. R. and L. Marx (1994). *Does Technology Drive History? The Dilemma of Technological Determinism*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.

Τύμπας, Τ. (2018). *Αναλογική εργασία, Ψηφιακό Κεφάλαιο*. Αθήνα: Angelus Novus.

Long, V., & Holmén, M., (eds.), (2021). *Technological Change and Industrial Transformation*. London: Routledge.

Walton, S., A., (Ed.), (2019). *Fifty Years of Medieval Technology and Social Change*. London: Routledge.

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

AI and Society

American Journal of Sociology

Big Data and Society

BioSocieties

European Journal of Sociology

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

Κρίση

Science, Technology and Human Values

Societies

Sociology

Trends in Biotechnology